

Samenvatting: De weerglans van onderwijs dat iedereen doet schitteren: Een tussenkomst in het actuele debat over gelijke onderwijskansen en talentontwikkeling.
Goele Cornelissen, Laboratorium voor Educatie en Samenleving
Promotor: Prof. Dr. Jan Masschelein

Voorliggend onderzoek vindt zijn aangrijpingspunt in het actuele (Vlaamse) debat over onderwijsgelijkheid, zoals dat de laatste decennia binnen het domein van de pedagogische wetenschappen maar ook in de context van het onderwijsbeleid en in het brede onderwijsveld opnieuw onder de aandacht is komen te staan. In HOOFDSTUK 1 tonen we dat dit debat vandaag voornamelijk wordt gevoerd in termen van 'gelijke kansen', van 'effectiviteit' en van 'talent' en dat in het verlengde hiervan talrijke instrumenten en praktijken werden ontwikkeld. Hoewel dit denken, spreken en handelen getuigt van een duidelijke bekommernis voor onderwijs(on)gelijkheid, is het vertrekpunt van dit onderzoek dat het dat wat zich in de context van onderwijs aandient (de intellectuele objecten) op een bepaalde manier bezet of privatiseert. Of anders gesteld, het legt bepaalde verbindingen vast die bepalen wat we in de actuele onderwijscontext kunnen denken, zeggen en doen. Deze studie wil de mogelijkheid openen om iets anders te zeggen, te denken en te doen dan wat in de actuele (onderwijs-)context zegbaar, denkbaar en doenbaar is door bepaalde elementen ervan 'op de scène te zetten' of te 'ensceneren'. Het proefschrift bestaat uit twee delen die telkens onderverdeeld zijn in verschillende hoofdstukken.

In DEEL 1 lichten we toe wat het, in de lijn van Rancière, betekent om iets 'op de scène te zetten' of te 'ensceneren' en waarin de pedagogische betekenis van deze operatie bestaat. HOOFDSTUK 2 laat zien hoe Rancière teruggaat naar het werk van Plato, om zo de egalitaire of democratische werkzaamheid van de scène in het licht te stellen. 'Op de scène zetten' of 'ensceneren' verschijnt hier als de operatie waarbij iets (een intellectueel object) uit de context waaraan het zijn betekenis ontleent, wordt losgemaakt om het op oneigenlijk wijze nieuwe verbindingen te laten aangaan. In deze beweging wordt het publiek gemaakt, dat wil zeggen, het verschijnt als een gemeenschappelijk ding ten aanzien waarvan 'om het even wie' zich als gelijke verhoudt. We bespreken in dit hoofdstuk ook op welke wijze de werkzaamheid van de scène volgens Rancière wordt geneutraliseerd. HOOFDSTUK 3 toont zeer concreet hoe Rancière in *De onwetende meester* een scène construeert die tussenkomt in de Franse intellectuele discussie over onderwijsongelijkheid in het midden van de jaren tachtig en besluit door de pedagogische betekenis ervan te belichten.

In DEEL 2 presenteren we twee tussenkomsten of scènes. De eerste is een fabel (HOOFDSTUK 4). De tweede is een reeks van vier visuele essays (HOOFDSTUK 5). De gedachte die hierbij centraal staat is dat (het schrijven van) de fabel enerzijds en (het maken van) het visueel essay anderzijds, iets (een intellectueel object) op de scène zet en het zo tot gemeenschappelijk ding of tot object van denken maakt. Beide tussenkomsten worden voorafgegaan door een geschreven introductie die de pedagogische betekenis ervan belicht.